

ပြည်သူ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အာဆီယံစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်းဆီသို့ လူမှုသစ်တောနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အာဆီယံအားထိတွေ့ရန်အတွက် အနာဂတ်ဆောင်ရွက်မှုများချမှတ်ခြင်း

အာဆီယံလူမှုသစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် ညီလာခံ ၂၀၁၄ အတွက် အာဆီယံလူမှုသစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် (ASFN) အရပ်အဝန်းအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က တင်သွင်းသည်။

တောအတွက် စုစုပေါင်းလျာထားချက်မှာ ဟက်တာပေါင်း ၁၅.၉ သန်းသာရှိပြီး ကျန်ရှိနေသောသစ်တောဧရိယာဖြစ်သည့် ဟက်တာပေါင်း ၄၃၄ သန်း (သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ကျဆင်းနှုန်းမှာ ၆.၃% ရှိသည်) ရှိပြီး အာဆီယံနှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များ၏ ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးတည်ချက်များနှင့်အညီ ရပ်ရွာလူထုစီးပွားရေးများအတွက် လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ် အမြင့်ဆုံးပေါ်ထွက်လာရန်အတွက် လုံလောက်မှုမရှိပါ။

လူမှုသစ်တောနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ အာဆီယံ-ဆွစ်မိတ်ဖက် (ASFCC - ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change) ၏ ကမကထပြုမှုအောက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ASFN ဖြင့် တာဝန်ခံ ယူပြီး အောက်ဖော်ပြပါ တူညီသောဦးတည်ချက်များရရှိရန် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည် - (၁) လူမှုသစ်တော ချဉ်းကပ် ပုံများအား အာဆီယံနှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းအပေါ် လိုက်လျောညီထွေ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် လျော့ပါးစေခြင်းဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာများနှင့် ကိုက်ညီအောင်ဖော်ထုတ်ပြီး ပေါင်းစပ်လုပ်ကိုင်သွားမည်နှင့်၊ (၂) လူမှု စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များသည် ရပ်ရွာလူထုများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် အကာအကွယ်ပဲ့အုပ်စုများ လူမှုသစ်တောကဏ္ဍ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် လိုက်လျောညီထွေပြုလုပ်ခြင်းနှင့် လျော့ပါးစေခြင်း ဆောင်ရွက်မှုများတွင် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝ သည့်ပါဝင်ခြင်းမှ ရရှိခြင်းကို အာမခံရန်ဖြစ်သည်။

CSO ဖိုရမ်အနေနှင့် ASFN နှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဦးစားပေးရမည့် ကဏ္ဍများ -

- ◆ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့ အားအထောက်အကူပြုမည့် အကျိုးသက်ရောက်သူ များစွာပါဝင်သော ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင်သစ် တော ကဏ္ဍမိတ်ဖက်များ တည်ဆောက်ရန်နှင့် အား ဖြည့်ရန်၊
- ◆ အားလုံးပါဝင်သည့် ကောင်းသောသစ်တောအုပ် ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများနှင့် ပုံစံနမူ နာများအား လုံလောက်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှုဆောင်ရွက်ချက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခြင်း - လုံလောက်သည့် နည်းပညာနှင့်ဘဏ္ဍာရေး အရင်း အမြစ်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊

- ◆ ရပ်ရွာလူထုများအား လုံလောက်သည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် သင်ယူရေးအစီအစဉ်များ ချီးမြှင့်ပေးခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာလူထုကို အားဖြည့်ပေးခြင်း၊ နှင့်
- ◆ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့ခြင်း အစရှိသော ဦးစားပေး ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းကဏ္ဍ များအတွက် စုံလင်သည့်ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက် ထောက်ပံ့ရေးအစီအစဉ်နှင့် အားပေးမှုအစီအစဉ် ဖော်ထုတ်ပေး ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

CSO ဖိုရမ်သည် ASFN နှင့်အတူ အောက်ဖော်ပြပါ ခိုင်မာသော ပူးတွဲအရေးယူဆောင်ရွက်ချက်များ (Joint Concrete Actions) အား အဆိုပြုသည် -

- ◆ အကျိုးသက်ရောက်သူများနှင့်အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအာဆီယံနှင့် အဆင့်တိုင်းတွင် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်နိုင် ရန်အတွက် တရားဝင်ပုံမှန်ယန္တရားများ ထူထောင်ပေးခြင်း -
 - နိုင်ငံအဆင့်တွင် ASFN Country Teams များကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်။အားဖြည့်ပေးခြင်း၊
 - ASFN အတွင်း CSO ကိုယ်စားပြုမှုများ၊
- ◆ ပြည်သူ့ဖွံ့ဖြိုးရေး တရားရေးမူဘောင် (ဥပမာ - မူဝါဒရွေးလင်းချက်များ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ အစရှိသည့်) အားဖြည့် မှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် အထူးအာရုံစိုက်သည့် မူဝါဒထောက်ပံ့ရေးအခန်းကဏ္ဍအား အမျိုးသား ASFN အဖွဲ့ များက တာဝန်ယူရန်၊

- ◆ မူဝါဒဖော်ထုတ်ရန် သက်သေအထောက်အထားအခြေပြုသည့် ချဉ်းကပ်ပုံအားအသုံးပြုပြီး သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု တို့ဖြင့်ပံ့ပိုးပေးပြီးရိုးရာအစဉ်အလာနှင့်ဒေသခံအသိပညာစနစ်များနှင့်အညွှန်းများအားထည့်သွင်းအသုံးပြုရန်၊ နှင့်
- ◆ မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့်သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုအစရှိသော လူမှုသစ်တောနှင့်ပတ်သက် သည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုနှင့် သင်ယူမှုဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များ။

အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက် (ASFN) အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်အား လူမှုသစ်တောနှင့်ရာသီဥတု ပြောင်းလဲ မှုဆိုင်ရာ အာဆီယံ-ဆွစ်မိတ်ဖက် (ASFCC) ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် အာဆီယံအတွင်း လူမှုသစ်တောမြှင့်တင် ခြင်းနှင့် တိုးတက် လာစေခြင်းအတွက် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အကျိုးသက်ရောက်သူများနှင့်ထိတွေ့ရန် စင်မြင့်တစ်ခုအနေနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့သည်။ ဤထုတ်ပြန်ချက်အား မလေးရှားနိုင်ငံ၊ Kota Kinabalu Sabah တွင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၂ မှ ၂၆ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပခဲ့သည့် တတိယအကြိမ်မြောက် ASFN အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်နှင့် ငါးကြိမ် မြောက် ASFN လူမှုသစ်တောနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာညီလာခံတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စာသားအပြည့်အစုံအား ကြည့်ရန်အတွက် ASFN CSO Forum Working Paper Series 1 to 4 တွင် ကြည့်ရန် -

ASFN CSO Forum Working Paper 1 of 4: Governance Mechanisms

ASFN CSO Forum Working Paper 2 of 4: Safeguards

ASFN CSO Forum Working Paper 3 of 4: Forest Tenure and Access Rights ASFN CSO Forum

Working Paper 4 of 4: Community Economy and Livelihoods

ASFN Civil Society Forum နှင့်ပတ်သက်ပြီး အချက်အလက်များအား ပိုမိုရရှိရန်အတွက် ဆက်သွယ်ရန် -

Ms. Maria Cristina S. Guerrero, Executive Director, NTFP E_change Programme (NTFP-EP) for South and Southeast Asia, Email: crissyg33@yahoo.com

Mr. Lakpa Nuri Sherpa, Regional Coordinator of Climate Change Partnership with Indigenous Peoples, Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP), Email: nuri@aippnet.org

Ms Femy Pinto, Regional Coordinator for Mekong, NTFP E_change Programme (NTFP-EP) for South and Southeast Asia, Email: femy.pinto@gmail.com

မလေးရှားနိုင်ငံ CSO ဖိုရမ်အလုပ်အဖွဲ့ -

Ms. Joanna de Rozario, Facilitator for Malaysia, NTFP-EP, Email: jderozario@gmail.com

Ms. Jannie Lasimbang, Director, Jaringan Orang Asal SeMalaysia (JOAS), Email: jannielasimbang@gmail.com

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ CSO ဖိုရမ်အလုပ်အဖွဲ့ -

Ms. Olivia Melendrez, National REDD+ Network Coordinator, NTFP-EP Philippines, Email: oliviamelendrez@gmail.com

Mr. Dazzle Labapis, Philippine Federation for Environmental Concern (PFEC), Email: labapisdazzle@gmail.com

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ CSO ဖိုရမ်အလုပ်အဖွဲ့ -

Mr. Soviriya Chhoeng, Forest Rights Field Officer, NTFP-EP Cambodia, Email: soviriyaachhoeng@gmail.com

Ms. Teng Rithiny, REDD+ Policy Monitoring Project Coordinator, NGO Forum on Cambodia, Email: rithiny@ngoforum.org.kh

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ CSO ဖိုရမ်အလုပ်အဖွဲ့ -

Mr. Jusupta Tarigan, Executive Director, NTFP-EP Indonesia, Email: jtarigans@gmail.com

Ms. Emmy Primadona, WARSI, Email: emmy.than@gmail.com

အုပ်ချုပ်မှု ယန္တရားများ

အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက်ညီလာခံ ၂၀၁၄ အတွက် အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက် (ASFN)
အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က တင်သွင်းသည်။

နောက်ခံသမိုင်း

လူမှုသစ်တောသည် ၎င်းစတင်မွေးဖွားခဲ့သော ၁၉၇၀ ခုနှစ်များမှစပြီး ယခုအချိန်အထိ လက်တွေ့ကျင့်သုံးလာကာ နှစ်(၃၀) ကြာအောင် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းသည် အဓိကအားဖြင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ဝင်ရောက်ကျူးကျော်ခြင်း၊ တရားမဝင်အမဲလိုက်ခြင်းနှင့် တရားမဝင်သစ်ခုတ် လှဲမှုများအား ဟန့်တားရန်အတွက် အစိုးရပိုင်သစ်တောမြေများအပေါ် စီမံခန့်ခွဲမှုပိုမိုအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ကြောင်း အစိုးရအာဏာပိုင်များက သိရှိလာခြင်းတို့၏တိုက်ရိုက်ရလဒ်အနေနှင့် အဓိကပေါ်ထွက်လာသည်။ သစ်တောများအားမှီခိုသည့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ လူသားဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးတို့ကို ပိုမိုအားဖြည့်လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပိုမိုအားကောင်းသည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့သည် လူမှုသစ်တောအတွက် အဓိကထွန်းအားများဖြစ်သည်။ လူမှုသစ်တော၏ ပေါ်လွင်သည့်ပင်ကိုလက္ခဏာမှာ ရပ်ရွာလူထုဖော်ပြမှုနှင့် “ရေရှည်တည်တံ့သည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲခြင်းတွင် ၎င်းတို့၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် ၎င်းတို့အားထိတွေ့နိုင်မှု၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေခြင်းဖြစ်သည်” ဆို သည်ကို ASFN က အတည်ပြုသည်။ သို့သော် အာဆီယံအနှံ့တွင် တွေ့ရှိရသည်များမှာ ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲ နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း၊ သဘာဝသယံဇာတ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ အခြေအနေများတွင် ကန့်သတ်ချက်များနှင့်ပြောင်းလဲမှုများရှိပြီး ဒေသတစ်ခုလုံးအတွင်းရှိ လူမှုသစ်တော၏သက်ရောက်မှုနှင့် ထိရောက်မှုတို့အား ဆက်လက်စိန်ခေါ်ဆန်းစစ်လျက်ရှိသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် အာရှစူးစိုက်ခံရခြင်းမှာ ရပ်ရွာလူထု၏ စစ်မှန်သောကိုယ်စားပြုခံရမှုနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်တို့၏ အတိုင်းအတာအပေါ်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် သစ်တောဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်းတို့တွင် ရပ်ရွာလူထု၏ပါဝင်မှုတို့ဖြစ်သည်။

ယခုကဲ့သို့ဖွံ့ဖြိုးမှုမှာ အမျိုးသားအဆင့်မှ ကမ္ဘာ့မူဝါဒအဆင့်အထိရောက်နေချိန်တွင် CSO များ (NGO များ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်သူများကဲ့သို့သော သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများ၊ ပညာရှင်များနှင့် သုတေသနအဖွဲ့အစည်းများ)၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုများလိုအပ်သည့် သစ်တောဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တောင်းဆိုမှုများ ပိုမိုကြီးထွားလျက်ရှိပြီး အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့သည် သစ်တောအများစုတည်ရှိသည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသော ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ပုံမှန်အားဖြင့်အတူတကွလုပ်ကိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ကိစ္စရပ်များနှင့် စိုးရိမ်မှုများအား ဆုံးဖြတ်မှုချမှတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများဆီသို့ သယ်ဆောင်လာနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယခင်အစိုးရနှင့်အတူ အလုပ်လုပ်ခဲ့သော CSO များ၏လုပ်ဆောင်မှုများသည် ကောင်းသောရလဒ်များရရှိခဲ့သော်လည်း လက်ရှိပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဘာဝသယံဇာတအခြေအနေများသည် လူမှုသစ်တောနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအတွက် ပိုမိုအားကောင်းသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် မူဝါဒ။ တရားရေးမူဘောင်အောက်တွင် အကျိုးသက်ရောက်သူအားလုံး၏ ပူးပေါင်းအားထုတ်မှုလိုအပ်သည်။

အာဆီယံအသိုက်အဝန်း၏ ပြည်သူ့ဖော်ပြသည့်အမြော်အမြင်အား ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းသည့်အနေနှင့် သစ်တောနှင့် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် မူများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားသည် ညီညွတ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် စစ်မှန်သည့် ပါဝင်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ ရိုးရာအစဉ်အလာအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပြည်သူများ၏ အရေးအား ပိုမိုအလေးပေးသည့် သို့မဟုတ် ပြည်သူ့ဖော်ပြသည့် လူမှုသစ်တောနှင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ တရားဝင်မူဘောင်တို့အား ရောင်ပြန်ဟပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးရမည်။ ASFN မှတစ်ဆင့် သစ်တောကဏ္ဍတွင် အာဆီယံ၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ၎င်းအတွက် စင်မြင့်တစ်ခုအနေနှင့် ဖြစ်နိုင်သည်။

လူမှုသစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲမှု လျော့ပါးရေးနှင့်လိုက်လျောညီထွေစွာနေထိုင်မှုတို့အား အုပ်ချုပ်ခြင်းတွင် အဓိကတိုးတက်မှုများရှိသည်။ နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏အစီအစဉ်များ၊ ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် စီမံကိန်းမျိုးစုံတို့ဖြင့် လူမှုသစ်တောအား မြှင့်တင်လျက်ရှိသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့တွင် REDD Plus မိတ်ဖက်စီမံကိန်းများနှင့် အားထုတ်မှုများအား ဒေသပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော (CF) နယ်မြေများတွင်ထူထောင်လျက်ရှိပြီး ၎င်းတို့၏ဦးတည်ချက်မှာ နီးကြားသိရှိမှုမြှင့်တင်ခြင်း၊ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသော ရပ်ရွာလူထုများ၏ လုပ်နိုင်စွမ်းရည်အား အားဖြည့်ခြင်းအပါအဝင် ကာဗွန်နှင့် ကာဗွန်မဟုတ်သောအကျိုးအမြတ်များ မြှင့်တင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ လုံခြုံမှုရှိစေခြင်းကို အာမခံချက်ရရှိစေရန်အတွက် ပြည့်ဝပြီးထိရောက်သည့် CSO ပါဝင်မှုသည် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များနှင့် အာဆီယံပဋိညာဉ်စာတမ်းအသစ် တို့၏ အဓိကတောင်းဆိုချက်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာနှင့်ပြည်တွင်းဥပဒေများ၊ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များတွင် လွတ်လပ်သော၊ ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း (FPIC) ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပိုမိုထည့်သွင်း လာကြပြီး အထူးသဖြင့် REDD + တွင်ဖြစ်သည်။ ASFN သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အဆင့်၌ FPIC အနေနှင့် လူမှုသစ်တောနှင့် REDD + တို့အား အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ထားရှိရမည့် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက်စံနှုန်းအား လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည်။ REDD + အစီအစဉ်များသည် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း နှင့် ရပ်ရွာလူထုကိုယ်စားပြုခြင်းနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့အား တောင်းဆိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် REDD + အလုပ် အမှုဆောင်ဖွဲ့၊ REDD + ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရေးအဖွဲ့၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကွန်ရက်များနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာအလုပ် အဖွဲ့များ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားနည်းပညာ အလုပ်အဖွဲ့များနှင့်ညှိနှိုင်းရေးဖွဲ့စည်းပုံတို့အား လူမှုသစ်တောနှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်နွယ်သည့် အစီအစဉ်များအတွက်ဖန်တီးခဲ့ကာ အမျိုးသားအဆင့် ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ (CFNWG) အလုပ်အဖွဲ့များအား ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများ တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အမျိုးသားအဆင့်အောက်နှင့် ဒေသတွင်းအလုပ်အဖွဲ့များအား ဖွဲ့စည်းရန်အတွက်လည်း အစီအစဉ်များ ရှိသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ နည်းဗျူဟာများနှင့်အစီအစဉ်များအား အကျိုးသက်ရောက်သူများစွာပါဝင်သည့် အစီအစဉ်များအနေနှင့် ရေးဆွဲခဲ့ပြီး ထိုကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွက် အဆောက်အအုံများနှင့် စင်မြင့်များဖန်တီးပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ UN-REDD အစီအစဉ် အလုပ်အမှုဆောင် ဘုတ်အဖွဲ့ထဲတွင် CSO များနှင့် IP များမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုသည့်အစီအစဉ်များနှင့် အစိုးရ၏အစီအစဉ်များအား ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်မှုများအား စတင်ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

မူဝါဒနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ချက်များအကြားရှိ ကွာဟချက်များ

အုပ်ချုပ်မှုယန္တရားတွင် တိုးတက်မှုရှိသော်လည်း လူမှုသစ်တောဦးချက်များ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံ ရေးဆွဲမှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုတွင် ကွာဟမှုရှိနေသေးသည်။ ဦးတည်ချက်များနှင့် အမှန်တကယ် အကောင် အထည်ဖော်သည့်ရလဒ်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက နိုင်ငံ၏ဥပဒေများသည် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောရပိုင်ခွင့်များ နှင့်ပတ်သက်ပြီး အမြင့်ဆုံးဦးစားပေးမှုအား ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ဦးတည်ချက်များနှင့် အမှန်တကယ်ရရှိသော ရလဒ်များ၏ကွာခြားမှုကပြသသည်မှာ လူမှုသစ်တောကဏ္ဍအပေါ် ဦးစားပေးမှုသည်လက်ရှိအနေအထားတွင် အားနည်း လျက်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ဦးတည်ချက်မှာ ဟက်တာပေါင်း ၂ သန်း (၁,၀၀၀ CF) ဖြစ်သော် လည်း ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဟက်တာပေါင်း ၄၀၀,၀၀၀ သာ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် CF သည် ညွှန်ကြားမှုအဆင့်သာရှိနေသေးပြီး ဥပဒေတစ်ခုအနေနှင့် မရှိသေးကာ CF ညွှန်ကြားမှုများအား သစ်တော ဥပဒေအောက်တွင် သုံးသပ်မှုများပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ သစ်တောမဟာအစီအစဉ် (Master Plan) တွင် ပါရှိသည့် ပစ်မှတ်ထားသော ဟက်တာပေါင်း ၉၁၈,၀၀၀ အား ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် ရရှိရန်ဦးတည်ချက်အား အကောင်အထည်ဖော် နိုင်ရန်နှုန်းထက် နည်းနေသေးသော်လည်း ဒေသခံပြည်သူ့အဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အသုံးပြုသူအုပ်စု (FUG) အသစ်များ သည် ပေါ်ထွက်လျက်ရှိသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု (CBFM) ဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင် မှု၊ ရပ်ရွာလူထုအစီအစဉ်များ ဖော်ထုတ်မှုအစီအစဉ်များနှင့် CBFM ပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းများအား အထောက်အပံ့ ပေးရန်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်သဘာဝသယံဇာတဌာန (DENR) တွင် ကောင်းမွန်သည့်ဦးတည်ချက်ရှိသော်လည်း CBFM သည် ကဏ္ဍတစ်ခုအနေနှင့်သာ အသွင်ပြောင်းလဲသွားပြီး လူစွမ်းအားနှင့်အရင်းအမြစ်များ အကန့်အသတ် သာရှိသည်။

လူမှုသစ်တောဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် သင့်သလိုဖော်ထုတ်မှုများ သို့မဟုတ် စီမံကိန်းအခြေပြုဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ကာ ခိုင်မာသည့်တရားဝင်အခြေပြုမှု မရှိပါ။ တစ်ဘက်တွင် ရိုးရာအစဉ်အလာအရအုပ်ချုပ်မှုသည် ရပ်ရွာလူထုပိုင် သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုတွင် အခြေခံကျမှုအား အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက် ထောက်ခံမှုပိုမိုလိုအပ်နေသေးသည်။ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာသတ်မှတ်ချက်များသည် အစဉ်အလာအရအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များအား ယိုယွင်းစေသည်။

များသောအားဖြင့် ရပ်ရွာလူထုများသည် ရွတ်ထွေးသောနည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလိုအပ်ချက်များကြောင့် ကိုယ်ပိုင် အစီအစဉ်များအား ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းမရှိကြပါ။ ရပ်ရွာလူထုအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအပေါ် ထောက်ပံ့မှုမရှိကာ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အားပြည့်မှု သို့မဟုတ် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောအဖွဲ့အစည်း များအတွက် အထောက်အပံ့လည်း အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ အစိုးရအကျင့်စီမံများသည် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းတာဝန်များအား ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စွမ်းရည်အကန့်အသတ်သာရှိပါသည်။ ကိစ္စအများအပြားတွင် ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် အစိုးရဖွဲ့အစည်းတည်ဆောက်ပုံတို့တွင် ဖြစ်ပေါ်သည့်အပြောင်းအလဲများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောအစီအစဉ်များနှင့်လုပ်ငန်းများအပေါ် မကောင်းသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ရပ်ရွာအဆင့်ကိုယ်စားပြုမှု အကန့်အသတ်သာရှိပြီး အချို့သောအခါများတွင် ဒေသ သို့မဟုတ် နိုင်ငံအဆင့် အောက်ကိုယ်စားပြုမှုမရှိတတ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံအဆင့်သစ်တောအသုံးပြုသူအုပ်စုများထဲတွင် ကိုယ်စားပြုမှုလည်း မရှိပါ။ နိုင်ငံအဆင့်အဖွဲ့အစည်းများတွင်သာ ပိုမိုအာရုံစိုက်လျက်ရှိပြီး ဒေသတွင်းသစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအား အုပ်ချုပ်ရန်နှင့် အစီအစဉ်များရေးဆွဲပြီး စောင့်ကြည့်မှုများပြုလုပ်မည့် ဒေသအဆင့်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများအတွက် အထောက်အပံ့အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်များ ဖော်ထုတ်သည့်လုပ်ငန်းအတွက် ထောက်ပံ့မှုမရှိသောကြောင့် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိစေသည်။ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် CSO များ ဆောင်ရွက်နေသော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် တာဝန်ခံယူနိုင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတိုင်းအတာ အကန့်အသတ်သာရှိကြပြီး ဥပမာအားဖြင့် သစ်တောကင်းလှည့်ခြင်း၊ အချက်အလက်များဝေငှခြင်း၊ ရုံးတွင်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် နည်းပညာကိစ္စရပ်များအတွက်သာဖြစ်ပြီး ပဋိပက္ခအဖြေရှာခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချရာတွင် ကိုယ်စားပြုမှုရှိခြင်းတို့အတွက် အားနည်းပါသည်။ REDD + အမျိုးသား အဆင့်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ၏ ကိုယ်စားလှယ်များတွင်ပင် ပံ့ပိုးပေးမှုများပြုလုပ်ရန်နှင့် မူဝါဒများနှင့်လုပ်ငန်းများအပေါ် မှတ်ချက်ပေးရန်အတွက် လုပ်နိုင်စွမ်းရည် အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် လိုင်စင်များထုတ်ပေးခြင်းနှင့် လိုက်လျောမှုများပေးခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး အချက်အလက်များဖော်ထုတ်ခြင်းမရှိကာ ၎င်းသည် လူမှုသစ်တောနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပဋိပက္ခများဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များမှ ၎င်းတို့၏အပိုင်နယ်မြေများထံသို့ သတင်းအချက်အလက်များ စီးဆင်းရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာတာဝန်ပေးမှုလည်း အားနည်းလျက်ရှိပါသည်။

အာဆီယံနှင့်ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဦးစားပေးမှုများ

၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ASOF က ထောက်ခံခဲ့သော ASFN မဟာဗျူဟာများနှင့် ယန္တရားများအား အထောက်အကူပြုရန်အတွက် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းသည့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရန်ကတိပြုထားပြီး အထူးသဖြင့် လူမှုသစ်တောနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲမှုတို့တွင် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်တို့တွင်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒအဆင့် -

- ၀။ အားလုံးပါဝင်သည့် လူမှုသစ်တောနှင့် REDD + ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများအား အဖွဲ့အစည်းအနေအထား ပြုလုပ်ရန်နှင့် အဓိကလမ်းကြောင်းအတွင်းသို့ ပို့နိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား ကြိုးပမ်းမှုများအား ပံ့ပိုးပေးရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင်ပါဝင်သည်မှာ -
- ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများနှင့် အခြားအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့် ရပ်ရွာလူထုများ၏ အခွင့်အရေးများအား ပြတ်သားစွာမြှင့်တင်ရန်၊

- အချက်အလက်များနှင့် စာရွက်စာတမ်းများအား ထိတွေ့နိုင်ရန်၊
 - MRV၊ အကာအကွယ်ပေးမှုများနှင့် အခြား REDD + နှင့်ဆက်နွယ်သည့်ကိစ္စအရပ်ရပ်တွင် အားလုံးပါဝင်သည့် ရပ်ရွာလူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရှိစေရန်နှင့်
 - လျော်ကြေးပေးရေးယန္တရားများနှင့် အခြားအကာအကွယ်ပေးမှုများအား တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ပြုလုပ် နိုင်စေရန်တို့ဖြစ်သည်။
- ၂။ အမျိုးသား CF ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီများ၊ ပြည်နယ်ကော်မတီများ သို့မဟုတ် အလုပ်အဖွဲ့များ၊ REDD + ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးအုပ်စုနှင့် REDD + အလုပ်အဖွဲ့နှင့် အမျိုးသားအကျိုးသက်ရောက်မှု ပေါင်းစုံ REDD + ကောင်စီ၊ ပြည်နယ် MRC အစရှိသော အားလုံးပါဝင်သည့် လူမှုသစ်တောနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲရေး အခြေခံအောက်အဖွဲ့အစည်းအား စမ်းသပ်အဆင့်မှ အဖွဲ့အစည်းအဆင့်သို့တိုးမြှင့်ရန်။

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့် -

စီမံကိန်းအခြေပြုနှင့် စီမံကိန်းဦးဆောင်သည့် အားလုံးပါဝင်သော သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အလုပ်ပုံစံနမူနာများအား အမျိုးသား၊ နယ်စည်းမခြားနှင့် အာဆီယံလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအဆင့်သို့ မြှင့်တင်ရန်။

အာဆီယံအတွက် အထူးဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန် အဆိုတင်သွင်းမှုများ -

- အာဆီယံနှင့်အဆင့်အားလုံးတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ထိတွေ့ဆောင် ရွက်မှုများအတွက် တရားဝင်နှင့် ပုံမှန်ယန္တရားများတည်ထောင်ရန်။ နိုင်ငံအဆင့်၌ ASFN Focal Points / Leaders သည် ASFN Country Teams များအားဖွဲ့စည်းရန်နှင့် အားဖြည့်ရာတွင် ဦးဆောင်သွားမည်ဖြစ်ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရေးအတွက် ပုံမှန်ယန္တရားများ ပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့များ ထဲတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအားလုံး၊ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူမှုသစ်တောအုပ်စုများအား လုံးပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။
- အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသားအဆင့်အောက်ရှိ ASFN အဖွဲ့များသည် မူဝါဒပံ့ပိုးရေးအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်မည်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူ့အကျိုးအတွက်ကြည့်ပြီး ပြည်သူ့ဗဟိုပြုသည့် တရားရေးမူဘောင်အား အားပေးခြင်းကို ဖြည့်ဆည်းပံ့ပိုး မည်ဖြစ်သည်။
- ဒေသတွင်း/ အမျိုးသားအဆင့်အောက်နှင့် အမျိုးသားအဆင့် လူမှုသစ်တောရေးရာနှင့် REDD + ဆုံးဖြတ် ချက်ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့တွင် လူမှုသစ်တောကိုယ်စားပြုမှုအား မြှင့်တင်သွားမည်။
- ဒေသတွင်း/ ပြည်နယ်နှင့်အမျိုးသားအလုပ်အဖွဲ့များအား အရင်းအမြစ်နှင့်လုပ်နိုင်စွမ်းရည် မြှင့်တင်ခြင်းအစီ အစဉ်များဖြင့် ပံ့ပိုးသွားမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ထဲတွင် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများအား မူဝါဒနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဗဟုသုတများ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းပါဝင်သည်။ ၎င်းအား ASFN ၏ နိုင်ငံထောက် ပံ့ပိုးရေးအစီအစဉ်များအောက်တွင် စီစဉ်ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်သည်။
- လူမှုသစ်တောလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေး အညွှန်းများနှင့် စံနှုန်းများကိုလည်း ပံ့ပိုးမှုပေးမည့် CF လေ့လာစောင့် ကြည့်ရေးဆိုင်ရာ သင်ကြားရေးအစီအစဉ်များထူထောင်သွားမည်။
- တည်ရှိနေသော CF လုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲရေးပုံစံနမူနာများအား မှတ်တမ်းတင်ပြီး ဖြန့်ဝေခြင်း၊ သင်ကြားရေး အတွက် နှင့် အကောင်းဆုံးအုပ်ချုပ်မှု လုပ်ထုံးပုံစံနမူနာများအား ဝေငှနိုင်ရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တည်နေရာများထံသို့ အပြန်အလှန်သွားရောက်လေ့လာမှုများအား ပြုလုပ်မည်။

ကိုးကားစုများ

- DENR-FMB. 2013. Forestry Sector Accomplishments, Target for 2013 and proposals for 2014. Country Reports. 2014. 3rd ASFN CSO Forum, "Paving Future Actions to Engage ASEAN on Social Forestry & Climate Change", Kota Kinabalu, Sabah, Malaysia.*
- Forestry Administration Cambodia. 2013. Community Forestry Statistics.*
- Macqueen, D. 2013. "Stronger forest and farm producers' groups can help deepen Myanmar democracy". IIED Briefing.*
- National Forest Programme. 2010-2029. Phnom Penh, Cambodia.*
- RECOFTC, ASFN and Swiss Agency for Development and Cooperation. 2010. The Role of Social Forestry in Climate Change Mitigation and Adaptation in the ASEAN Region. Bangkok, Thailand.*
- The Philippine National REDD-plus Strategy. 2010.*

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများ

အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက်ညီလာခံ ၂၀၁၄ အတွက် အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက် (ASFN)
အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က တင်သွင်းသည်။

နောက်ခံသမိုင်း

ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံသစ်တောမှီခိုများအတွက် သစ်တောများသည် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ စားဝတ်နေရေးနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာတန်ဖိုးများရှိသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများမှာ ရပ်ရွာလူထုများအပေါ်ကျရောက်နိုင်သည့် ပြင်ပမှဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်မှုများ၏ မကောင်းသည့်အကျိုးဆက်များထံမှ ကာကွယ်ပေးရန် ဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်သည်။ သို့သော် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအစီအမံများမှာ ထိခိုက်မှုများအား ရှောင်ရှားခြင်း သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှုများ မဖြစ်ပေါ်စေခြင်းတို့တွင်သာ မကန့်သတ်ထားသင့်ပါ။ ၎င်းသည် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် အကျိုးအမြတ်များရရှိစေခြင်းအတွက်ပါဖြစ်သင့်သည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများသည် နိုင်ငံတကာနှင့် အမျိုးသားဆိုင်ရာ သစ်တောနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု သဘောတူညီချက်များအတွက် ဗဟိုအစိတ်အပိုင်းများဖြစ်လာသည်။ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအစီအမံမူဝါဒများ ဖော်ထုတ်ရာတွင် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့သည် သစ်တောမူဝါဒများအပါအဝင် ရပ်ရွာလူထုများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် နီးကြားမှုရှိစေရန်တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ရပ်ရွာလူထုများနှင့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအကြားရှိ ကွာဟမှုများအား ချိတ်ဆက်ပေးသည်။ သစ်တောနှင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအပေါ် အာဆီယံအကာအကွယ်ပေးမှုဖော်ထုတ်ရေးတွင် CSO များ၏ အခန်းကဏ္ဍအား အဖွဲ့အစည်းပုံစံပြုလုပ်ခြင်းသည် အကာအကွယ်ပေးမှုများ ဖော်ထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ပိုမိုထိရောက်စေပြီး အကျိုးသက်ရောက်စေမည်ဖြစ်သည်။

REDD + ကန်ကွန်း သဘောတူညီချက်တွင်ပါဝင်သည့် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများအရ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအပါအဝင် ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ညီလာခံ (UNFCCC) တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်အားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံအသီးသီးတွင် အကောင်အထည်ဖော်သွားရန် တာဝန်ရှိသည်။ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအစီအမံများထဲတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများ၏ အပြည့်အဝနှင့်ထိရောက်သည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အစဉ်အလာအရဗဟုသုတများအား လေးစားရန်တို့ပါဝင်သည်။ သဘောတူညီချက်သည် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေငြာစာတမ်း (UNDRIP) အား ကိုးကားမှုပြုလုပ်ပြီး သဘာဝသစ်တောများအား အသွင်ပြောင်းမှုများမပြုလုပ်ရန် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာဖော်ပြထားသည်။ တရားဥပဒေအရ သက်ရောက်မှုရှိသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် (CBD) ၏ မဟာဗျူဟာမြောက်ဦးတည်ချက်တစ်ခုမှာ ဂေဟစနစ်များ၊ မျိုးစိတ်များနှင့် မျိုးရိုးဗီဇကွဲပြားမှုများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် ဇီဝမျိုးကွဲအနေအထားအား ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်သင့်ပြီး **REDD +** နှင့် အခြားသစ်တောနှင့်ဆက်နွယ်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများဖော်ထုတ်ခြင်းသည် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပြီး ဆီလျော်မှုရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ထိခိုက်မှုရှိသည့် ရပ်ရွာလူထုများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေရန်နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများအား ချိုးဖောက်ခြင်းများအား တရားဝင်ကိုင်တွယ်နိုင်ရန် လက်လှမ်းမီနိုင်သည့်လျော်ကြေးပေးရေးယန္တရားများ ထားရှိသင့်သည်။ **REDD +** အကာအကွယ်ပေးမှုများတွင် ကျား/မ ဆိုင်ရာမျှတမှုအားလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပြီးအကြောင်း မှာ ၎င်းသည် သစ်တောအရင်းအမြစ်များထိန်းချုပ်မှုကို ပုံဖော်ရာတွင်နှင့် ထိန်းချုပ်မှုတွင်ပင် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။

(UN-REDD အစီအစဉ်၊ ၂၀၁၁)

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများနှင့်ဆက်နွယ်သည့် အရေးပေါ်စိုးရိမ်မှုများသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြားတူညီသည်။ ရေကာတာဆောက်လုပ်ခြင်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့် စက်မှုစိုက်ပျိုးသီးနှံများကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအများအပြားသည် ရပ်ရွာလူထုများ၏ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာရိုးရာအသိပညာများအား ၎င်းတို့၏ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ စီးပွားဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ အမျိုးသားနှင့်နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်သည့် ရပ်ရွာလူထုအခွင့်အရေးများအား သိရှိခြင်းနည်းပါးသည်။ အချို့သောအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသော

ရပ်ရွာလူထုများ၏အခွင့်အရေးများအား တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိပါ။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများနှင့်ပတ်သက်ပြီးအချက်အလက်များဖော်ထုတ်ခြင်းသည်လည်း အကန့်အသတ်သာရှိသည်။ ရပ်ရွာလူထုပိုင်မြေ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် အချိန်များစွာကုန်စေပြီး ဗျူရိုကရက်တစ်ဆန်စွာဆောင်ရွက်သည့်ကိစ္စများလည်း ရှိနေသေးသည်။

ကိုင်းတွယ်ရမည့်ကိစ္စရပ်များလည်း ရှိနေသေးသော်လည်း အကာအကွယ်ပေးမှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုးတက်မှုများလည်း ရှိကာ အထူးသဖြင့် REDD+ တွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများသည် အစိုးရနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ဆက်ဆံလာကြသည်။ ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အစဉ်အလာအရ သစ်တောများအား အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။ အချို့သောအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် အကာအကွယ်ပေးမှုဆိုင်ရာမူဘောင် ချမှတ်ပြီးပြီဖြစ်ကာ REDD + အတွင်းတွင် အကာအကွယ်ပေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်များခွဲဝေခြင်းများ ပြုလုပ်လာကြသည်။ ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုသည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအားလည်း အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများအပြားတွင် ကျင့်သုံးလာကြသည်။

အာဆီယံနှင့်ဦးစားပေးထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှု

CSO ဖိုရမ်က ရည်ရွယ်သည်မှာ အစဉ်အလာအရသစ်တောများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် FPIC အား အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းအနေနှင့်ကျင့်သုံးပြီး အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအတွက် အဆိုပြုထားသည့်ယန္တရားများတွင် ပါဝင်သည်မှာ -

- ဒေသတွင်းစံနှုန်းများနှင့် အညွှန်းများအပါအဝင် လူမှုသစ်တောနှင့်ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဆက်နွယ်သည့် အကာအကွယ်ပေးမှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းများအား ကြပ်မတ်သွားမည့်ဒေသ တွင်းအကျိုးသက်ရောက်မှုပေါင်းစုံပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းအား အာဆီယံအတွင်း ဖွဲ့စည်းသွားရန်ဖြစ်သည်။ ထိုအကာအကွယ်ပေးမှုများထဲတွင် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများအပြင် ချိုးဖောက်မှုများအပေါ်အရေးယူမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များ၊ အငြင်းပွားမှုများအား ဖြေရှင်းချက် များနှင့် ယန္တရားများအားဖော်ထုတ်သည့် အကာအကွယ်ပေးမှုများလည်း ပါဝင်ရမည်။
- ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၊ သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများနှင့်ဆက်နွယ်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၏ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်သည့်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အာဆီယံ FPIC လမ်းညွှန်ချက်များ ဖော်ထုတ်ခြင်း။

အာဆီယံအတွက် အထူးသီးခြားအဆိုပြုသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည် -

- အကျိုးသက်ရောက်မှုအားလုံးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာအစီအမံများ အချက်အလက်များ ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ရန် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တစ်ခုဖော်ထုတ်ခြင်း။
- လက်ရှိတည်ရှိနေသော ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်လုပ်ထုံးများအပါအဝင် အာဆီယံအတွင်း လူမှုသစ်တောနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများ အတွက် ကမ်းလှမ်းထားသည့်မူများ၊ စံနှုန်းများနှင့် အညွှန်းများပါဝင်သည်။
- လူမှုသစ်တောနှင့် REDD+ အတွက် ဒေသတွင်းအာဆီယံ ထီးမိုးပေးထားသော “umbrella” ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အစီအမံများမူဘောင်အား ဖော်ထုတ်ခြင်း။

ထိုးထားမှုများ

UN-REDD Programme. 2011. The Business Case for Mainstreaming Gender in REDD+. Geneva: FAO, UNDP, UNEP.

ASFN CSO FORUM
WORKING PAPER SERIES 3 of 4:

သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ

အာဆီယံလူမှုသစ်တောထွန်ရက်ညီလာခံ ၂၀၁၄ အတွက် အာဆီယံလူမှုသစ်တောထွန်ရက် (ASFN)
အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က တင်သွင်းသည်။

နောက်ခံသမိုင်း

လူမှုသစ်တောဆိုင်ရာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းအတွက် ASOF ၂၀၁၃ မဟာဗျူဟာသည် ဌာနတိုင်းရင်းသားစုများ၏ နယ်မြေများနှင့် အစဉ်အလာအရသစ်တောများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးပေးခြင်းအားထောက်ခံပြီး ရပ်ရွာလူထုများအား ဘေးဖယ်ထားခြင်းမပြုလုပ်သင့်ဘဲ အဖြေ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေနှင့် မြင်ရမည်ဆိုတာကိုဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်တွင် ထိရောက်သည့် ရပ်ရွာလူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအား အာမခံရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်း ASOF ၏ ထောက်ခံခြင်းသည် သစ်တောပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး စိတ်အားတက်ကြွမှုများနှင့် အားပေးမှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။

အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်သည် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများအပေါ် သက်ရောက်သည့် အမြဲဖြစ်လေ့ရှိသော ကိစ္စရပ် (၄) ခုအားဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

၁။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအား လုံလောက်သည့် အကာအကွယ်မပေးနိုင်ခြင်း

အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများစုသည် အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးရေးစနစ်အား သစ်တောပြုန်းတီးမှုဖြစ်စေသည်ဟုဆိုကာ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရေရှည်တည်တံ့သည့်အစဉ်အလာအရ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသော ရပ်ရွာလူထုများ၏ စိုက်ပျိုးရေးဓလေ့များအား တရားမဝင်ဟုသတ်မှတ်စေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အလှည့်ကျစိုက်ပျိုးရေးစနစ်အား လာအိုနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် တားမြစ်ထားပြီး အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများဖြင့် တဖြည်းဖြည်းလျော့ချလာသည်။

ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများ၏ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအလေ့အထများ (ရိုးရာအစဉ်အလာအရ သို့မဟုတ် အခြား) သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေပြောင်းလဲနေထိုင်နိုင်စေခြင်းနှင့် လျော့ပါးစေခြင်းတို့အား ပံ့ပိုးပေးသည်။ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ၊ အသိပညာများနှင့် အလေ့အထများအားကာကွယ်ပေးသည့် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကဲ့သို့သော ကမ္ဘာကြီးအတွက်စိန်ခေါ်မှုများ၏ ယဉ်ကျေးမှုအရ သင့်တော်သော အဖြေအား ဆက်လက်ပေးသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ASOF ၂၀၁၃ သည် ရပ်ရွာလူထုစီးပွားရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများဆိုင်ရာ CSO ကမ်းလှမ်းချက်များအား ကျင့်သုံးရာတွင် လက်ရှိထိတွေ့မှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အတိုင်းအတာသည် သစ်တောရပ်ရွာလူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆောင်ရွက်မှုများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုအတွက် အပြည့်အဝအာမခံပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

၂။ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများ၏ နယ်မြေများအတွင်း လျင်မြန်သည့်တိုးတက်မှုများ

အာဆီယံတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ၏ နယ်မြေများနှင့်မြေများအပေါ်တွင်ပြုလုပ်သည့် အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးမှုများ၊ အထူးသဖြင့် အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်အတွက် ပြုလုပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ (စွမ်းအင်ကဏ္ဍ) နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတို့သည် အကျိုးသက်ရောက်မှုမျိုးစုံဖြစ်ပေါ်စေပြီး ၎င်းထဲတွင် ရပ်ရွာလူထုများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ရပ်တည်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် မှီခိုနေရသောသဘာဝသယံဇာတများ ဆုံးရှုံးစေခြင်းနှင့် ကြီးမားစွာပျက်စီးယိုယွင်းစေခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၎င်းကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများ ဖော်ထုတ်သည့်အခါနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါတို့တွင် ရပ်ရွာလူထုပိုင်မြေနှင့်သစ်တော အသုံးချမှုအစီအစဉ်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိပါ။ ထိုစီမံကိန်းအများစုတွင် FPIC ပြုလုပ်ခွင့်အား လေးစားမှုမရှိ သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းခြင်းမရှိပါ။ မှတ်သားရန် အရေးကြီးသည်မှာ REDD + လူမှုသစ်တောဆိုင်ရာ ASOF ၂၀၁၃ မဟာဗျူဟာသည် FPIC အား လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်သည့်စံဟု ကျင့်သုံးရန်ဆော်ပြသည်။

အာဆီယံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသော ရပ်ရွာလူထုများအနေနှင့် ၎င်းကဲ့သို့သောစိန်ခေါ်မှုများ ပိုမို၍ပင်ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိသည်။ မှတ်သားရန်အရေးကြီးသည်မှာ ASOF မဟာဗျူဟာများနှင့်ယန္တရားများ ၂၀၁၃ က အကြံပြုသည်မှာ အာဆီယံစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ ရပ်ရွာလူထုနှင့်သစ်တောအခြေပြုသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး လေ့လာမှုပြုလုပ်သွားရန်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် လူ ၉၀,၀၀၀ ကျော် (အများစုမှာ ထိုင်းတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည်) သည် **Son La** ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအတွက် နေရာရွှေ့ပြောင်းခံရပြီး အများစုမှ စိုက်ပျိုးရေးမြေများနှင့် ထိတွေ့နိုင်ခြင်း မရှိကြတော့ပါ။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ **Kui** ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနေထိုင်သော **Prey Lang** သစ်တောဒေသတွင် ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်ရေး၊ သစ်နှင့်ရာဘာစိုက်ခင်းများအတွက် သစ်တောကေပေါင်း သောင်းနှင့်ချီ၍ တရားဝင်မြေရန်ချပေးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အများအပြားမှာ ၎င်းတို့၏ရိုးရာအစဉ်အလာအရ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၁၇ ခုအား စီးပွားရေးမြေလိုက်လျောမှုများ (ELCs) အနေနှင့် ဝန်ခံချပေးခဲ့ပြီး ဟက်တာ စုစုပေါင်း ၁.၅ သန်းရှိကာ ၎င်းမှာ တိုင်းပြည်၏ စိုက်ပျိုးနိုင်သောမြေ၏ ၅၀% ကျော်ဖြစ်ပြီး အများစုမှာ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေများဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားအစိုးရသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ELC များ ထုတ်ပေးခြင်းအား တရားဝင်ဆိုင်ခွင့်ကို ကြေငြာခဲ့သော်လည်း လက်ရှိတည်ရှိနေသော ELC များအားသုံးသပ်ရန် ထွက်ပေါ်လာသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ပဋိပက္ခများဖြစ်စေပြီး ထိုအထဲတွင် ရပ်ရွာလူထုပိုင်မြေများ ပုဂ္ဂလိကလက်ထဲသို့လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကရပိုင်ခွင့်များအစား ရပ်ရွာလူထုပိုင်မြေများအား ပိုမိုလိုလားသည့်ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ၎င်းတို့၏ကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများပြုလုပ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် ဆီအုန်းစိုက်ခင်းများတိုးချဲ့ခြင်းသည် မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများအတွက် ကြီးမားသည့်ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်စေသည်။ **Sarawak** (မလေးရှားနိုင်ငံ) တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သည့် အစိုးရ၏ရှင်းလင်းသောညွှန်ကြားချက်အရ ၎င်းရမ်းမှုများ၊ သစ်တော သစ်လိုင်စင်များနှင့် သစ်တောစိုက်ခင်းလိုင်စင်များ ချပေးရာတွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားများနေထိုင်သည့်နေရာများနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာအရ ရပိုင်ခွင့်ရှိထားသည့်နေရာများအား မထည့်သွင်းရန်ပါသော်လည်း ရပ်ရွာလူထုများစွာတို့က တိုင်ကြားသည်မှာ ၎င်းညွှန်ကြားချက်အားနာခံခြင်းမရှိကြပါ။

၃။ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအတွင်း လူမှုသစ်တောဆိုင်ရာ ASOF ၂၀၁၃ မဟာဗျူဟာသည် မူဝါဒဖော်ထုတ်ရာတွင် သုတေသနနှင့် မှတ်တမ်းများ၏အထောက်အကူဖြင့် သက်သေအထောက်အထားအခြေခံသည့် နည်းလမ်းအားသုံးရန်ထောက်ခံသည်။ ဇီဝမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ တည်တံ့နိုင်ခြင်းတို့အပေါ် နောက်ထပ်အစိကစိန်ခေါ်မှုမှာ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများ၏ သစ်တောများနှင့် သယံဇာတများရပိုင်ခွင့်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့်ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဆီလျော်မှုမရှိခြင်းနှင့်လုံလောက်မှုမရှိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် မလေးရှားနိုင်ငံတွင် **Sabah Forest Enactment** ၁၉၆၈ ၏ ပုဒ်မ ၈ နှင့် ၉ တို့တွင် သစ်တောကြီးဝိုင်းများမပြုလုပ်မီ အဆိုပြုချက်အား သတင်းစာထဲတွင်ကြေငြာရမည်ဖြစ်ပြီး စုံစမ်းမှုများပြုလုပ်ရမည်။ သို့သော် ကိစ္စအများစုတွင် ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များအားလိုက်နာခြင်းမရှိဘဲ ရလဒ်မှာ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများအား ၎င်းတို့၏မြေများအား သက်ရောက်မှုရှိမည့် အဆိုပြုထားသည့် သစ်တောကြီးဝိုင်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကြိုတင်သတိပေးခြင်း သို့မဟုတ် ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပါ။ ၁၉၈၄ ခုနှစ်တွင် **Forest Enactment**၊ ၁၉၈၄ (သစ်တောကြီးဝိုင်းများ ပြင်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံ) အောက်တွင် သစ်တောကြီးဝိုင်းအသစ်များသည် မူရင်း ၁၉၆၈ ခုနှစ် **Enactment** တွင်ထည့်သွင်းထားသော လိုအပ်ချက်များအား လိုက်နာခြင်းမရှိတော့ပါ။

မလေးရှားကျွန်းဆွယ်အတွင်း သစ်တောများနှင့်သစ်တောဖွံ့ဖြိုးမှုများအား အုပ်ချုပ်ရန်နှင့်စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ပါဝင်သော **National Forestry Act ၁၉၈၄** သည် **Orang Asli** (မလေးရှားကျွန်းဆွယ်ရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ) တို့၏ ပုဒ်မ ၄၀(၃) နှင့် ၆၂(၂)(ခ) တို့အရ အစဉ်အလာအရမြေများမှ ရရှိသည့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ အပေါ် ပိုင်ဆိုင်မှုအား အသိအမှတ်မပြုပါ။ ထို့အပြင် ထိုအက်ဥပဒေသည် **Orang Asli** တို့အား ၎င်းတို့၏အစဉ်အလာအရမြေများထံမှ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအား ထုတ်ယူခွင့်လည်းမပေးပါ။

အစိုးရနှင့် ဒေသတွင်းဥပဒေများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများအပြင် သစ်တောများနှင့်သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် ပဋိပက္ခများဖြစ်စေသည့် အခြားအဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့်သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုများဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များနှင့်ဦးစားပေးမှုများသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာအစီအစဉ်များနှင့် သွားပြီးတိုက်ဆိုင်နေခြင်းဖြစ်သည်။

၄။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုနေသောရပ်ရွာလူထုများ၏ နယ်မြေများတွင် ၎င်းတို့၏ **FPIC** မရယူဘဲ အမျိုးသားဥယျာဉ်များနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည့်နယ်မြေများတိုးချဲ့သတ်မှတ်ခြင်း

နိုင်ငံတကာသဘောတူညီထားသည့် ဦးတည်ချက်များအားတုံ့ပြန်သည့်အနေနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများ အပြားသည် ၎င်းတို့၏ပိုင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်ထားသည့်နယ်မြေများ၏ အရွယ်အစားအား ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းမှ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာအားလုံးအထိ တိုးချဲ့ရန်ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံကသတ်မှတ်ပြီးစီမံခန့်ခွဲသည့် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် နယ်မြေများသည် များသောအားဖြင့် ရပ်ရွာလူထုများအနေနှင့် မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ ထိန်းသိမ်းထားသည့်နယ်မြေများနှင့် သွားထပ်နေပြီး ထိုရပ်ရွာလူထုများ၏ **FPIC** အား ရယူခြင်းမရှိကာ ၎င်းတို့၏ရိုးရာအစဉ်အလာအရ ဘုံအသုံးချပိုင်ခွင့်စနစ်များအားလည်း အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိပါ။ ၎င်းကဲ့သို့သော အတင်းအဓမ္မပြုလုပ်ခြင်းသည် ထိတွေ့ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအားတားမြစ်ပြီး ရပ်ရွာလူထုများအား နိုင်ငံ၏အကာအကွယ်ပေးထားသည့်နယ်မြေများမှ နှင်ထုတ်ခြင်းခံကြရပြီး ဥပမာအားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံနှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့တွင်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများအနေနှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည့်နယ်မြေများအား အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်စီမံခန့်ခွဲခြင်းတွင် ပါဝင်ခြင်းလိုအပ်ချက်အတွက် နိုင်ငံတကာပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံက အကာအကွယ်ပေးထားသည့်နယ်မြေစနစ်များပြင်ပအပါအဝင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများထိန်းသိမ်းထားသည့်နယ်မြေများအား အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့်အထောက်အပံ့ပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်များလည်းရှိသည်။ သစ်တောအခြေပြုသည့်နယ်မြေများနှင့် နေရာများအားသတ်မှတ်ခြင်း၊ ထိရောက်စွာအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်စီမံခန့်ခွဲခြင်းများပြုလုပ်နေသည့် ဥပမာအများအပြားအား ကမ္ဘာအနှံ့နှင့်အာဆီယံအတွင်းတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် ၎င်းနိုင်ငံတကာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ဦးတည်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်းကို သေချာအောင်ပြုလုပ်သွားသင့်သည်။

အကြောင်းအရာများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများရှိသည့်အခါများတွင် သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ထိတွေ့ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အရေးကြီးသည့်တိုးတက်မှုများ ရှိနေသည်ကိုလည်းမှတ်သားသင့်ပြီး အထူးသဖြင့် မြေ၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့်သစ်တောများဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်အပေါ် တာဝန်ရှိသည့်အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆန္ဒအလျောက်လိုက်နာရမည့် လမ်းညွှန်ချက်များ ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကော်မတီသည် အမျိုးသားစားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုအနေအထားဖြင့် ထိုလမ်းညွှန်ချက်များအားထောက်ခံခဲ့သည်။ ၎င်းလမ်းညွှန်ချက်များအရ နိုင်ငံသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများ၏ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်များအား အသိအမှတ်ပြုပြီး အကာအကွယ်ပေးရန်တာဝန်ရှိသည့်အပြင် ၎င်းဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များအား အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက် ၎င်းတို့၏မူဝါဒ၊ တရားဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာမူဘောင်များအား ဆီလျော်အောင်ရေးဆွဲကျင့်သုံးသွားရန်ပါဝင်သည်။ လမ်းညွှန်ချက်များထဲတွင် “ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာအရ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်စနစ်များရှိသည့် အခြားရပ်ရွာလူထုများ” နှင့်ပတ်သက်သည့် သီးခြားပုဒ်မရှိသည်။ ၎င်းအရ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ၎င်းတို့၏ဘိုးဘွားပိုင်မြေများထံမှ အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခြင်းအားဆန့်ကျင်ပြီး ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကြေငြာစာတမ်း (**UNDRIP**) တွင်ပါဝင်သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအနေ

ကုန်သည်များ။ ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများ^၁ ၏ အကြွေးထောင်ချောက်များ၊ အစိုးရငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာရွေးချယ်မှုများ^၂ တွင် စီးပွားရေးအတွက် အထောက်အကူပြုသော မြှင့်တင်မှုများ၊ စီးပွားရေးအသိပညာမရှိခြင်း အရင်းအနှီးအားထိတွေ့နိုင်မှု၊ သတင်းအချက်အလက်၊ အရည်အသွေးထိန်းချုပ်ခြင်းအလေ့အထများ၊ စံနှုန်းများအားလိုက်နာမှု၊ ဆီလျော်သည့်နည်းပညာနှင့် ဈေးကွက်များအစရှိသော ထောက်ပံ့ရေးကိရိယာများအား ရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အားနည်းလျက်ရှိသည်။ ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွင်း ဆောင်ရွက်သူများအကြား အချိတ်အဆက်မရှိခြင်းသည်ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ၏ ဝင်ငွေများနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ မျှော်လင့်သလို တိုးတက်မလာခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

အခက်အခဲများရှိသော်လည်း သဘာဝပစ္စည်းများဖြင့်ပြုလုပ်သည့် ထုတ်ကုန်များနှင့် အသေးစားထုတ်လုပ်သူများထုတ်လုပ်သည့်ထုတ်ကုန်များ၏ဈေးကွက်များသည် ကြီးထွားလာလျက်ရှိသည် (Huet, ၂၀၁၃)။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရေရှည်တည်တံ့သည့်စားသုံးမှုအစဉ်အလာသည် ရေရှည်တည်တံ့သည့်ထုတ်လုပ်မှုများဆီသို့ ဦးတည်သည်။ ၎င်းဖြစ်စဉ်အား ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောထုတ်လုပ်သူများအနေနှင့် အခွင့်ကောင်းယူနိုင်သည်။ တီထွင်ကြံဆမှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍများသည် GDP အပေါ် အထောက်အကူပြုကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများ ပို၍ရှိလာသော်လည်း အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံအများစု၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များသည် ၎င်းကဏ္ဍများအား များစွာပံ့ပိုးခြင်းမပြုပါ။^၃ အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းများမှာမူ များသောအားဖြင့် မကောင်းသောလူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များဖြစ်ပေါ်စေပြီး သစ်တောအနီးနေထိုင်သည့်ရပ်ရွာလူထုများ၏ အစားအစာလုံခြုံမှုနှင့် ရိုးရာအစဉ်အလာအရဆေးဝါးများရရှိနိုင်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးများဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ပြီးခဲ့သောဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ကျယ်ပြန့်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမျိုးစုံတို့အကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးပွဲများမှတစ်ဆင့် ရေရှည်တည်တံ့သည့် ရပ်ရွာလူထုအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းစနစ်များ ပေါ်ထွက်လာသည်။ အေဂျင်စီများအကြား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မျိုးစုံရှိသော်လည်း ရပ်ရွာလူထုများ၏ စီးပွားရေးနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအား မည်ကဲ့သို့ထိတွေ့မည်နှင့်ပေါင်းစပ်မည်တို့အပေါ် ကျယ်ပြန့်သည့်သဘောတူညီချက်ရှိပြီး ၎င်းထဲတွင် အားလုံးပါဝင်သည့်ချဉ်းကပ်ပုံဖြင့် ပြည်သူများအပေါ် အာရုံစိုက်ပြီး ၎င်းတို့၏ပိုင်ဆိုင်မှုများအား ပိုမိုအကျိုးရှိစွာ စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် မိုက်ခရိုအဆင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းစနစ်များနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် မည်ကဲ့သို့ချိတ်ဆက်ရန်၊ ရလဒ်များအား ထုတ်လုပ်အားထက် ပို၍အလေးပေးရန်၊ ပူးပွားဆောင်ရွက်မှုမွေးဖွားရန်နှင့် အစိုးရ၊ ရပ်ရွာလူထုနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအနေနှင့် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်သွားနိုင်ရန်တို့ပါဝင်သည်။

လတ်တလောမူဝါဒဆိုင်ရာအလေ့အထများ

အစိုးရနှင့် CSO တို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် တိုးတက်လာပြီး အရှေ့တောင်အာရှ၏အစိတ်အပိုင်း အများအပြားတွင်ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုအား အသိအမှတ်ပြုလာကြသည်။ ၎င်းသည် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းကပင် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအစီအစဉ်များ (CBFM) အနေနှင့် ပေါ်ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်သဘာဝယံဇာတဌာန (DENR) ၏ အစီအစဉ်တစ်ခုအနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ၎င်းအား hutan kemasyarakatan (အုပ်စုလိုက်စီမံခန့်ခွဲသည့် သစ်တော)၊ hutan desa (ကျေးရွာပိုင်သစ်တော)နှင့် လတ်တလောတွင် hutan adat (ရိုးရာအစဉ်အလာအရ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု) အနေနှင့် အသိအမှတ်ပြုသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောကဏ္ဍအား ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည်။^၄ ၎င်းဆောင်ရွက်မှုများ၏ အောင်မြင်မှုများအား ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်များ^၅၊ လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ ရေစုန်နှင့် ရေဆန် ဆောင်ရွက်သူများအကြား ချိတ်ဆက်မှုနှင့် ဖလှယ်မှုကုန်ကျစရိတ်လျော့ကျမှုတို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။

၃ တီထွင်ကြံဆမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် GDP ၏ ၇.၂% အား ပံ့ပိုးပေးပြီး စုစုပေါင်းတင်ပို့မှု၏ ၉% ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ (Global Business Guide Indonesia, ၂၀၁၄)။
၄ သို့သော် အာဆီယံနိုင်ငံအားလုံးက ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောအစီအစဉ်များ ပြုလုပ်နေခြင်းမဟုတ်ပါ။
၅ အချို့သော ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်များထဲတွင် ဆည်မြောင်းနှင့်အသေးစားရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ ပါဝင်သည်။

နှင့် FPIC အား ခွင့်ပြုပေးခွင့် သို့မဟုတ် ခွင့်မပြုခွင့်အားလေးစားရန် နိုင်ငံနှင့်အခြားအဖွဲ့အစည်းများအား ဆော်ဩ ထားသည်။ ကန့်သတ်ချက်အချို့ရှိသော်လည်း ထိုလမ်းညွှန်ချက်များသည် အဓိကကိုးကားချက်အနေနှင့် တည်ရှိပြီး UNDRIP နှင့် ILO ယာဇ၉ (Fering ၂၀၁၃) အစရှိသော အခြားဆက်နွယ်သည့် နိုင်ငံတကာကိရိယာများနှင့်အတူ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ တာဝန်သိသည့်အုပ်ချုပ်မှုအတွက် အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရိုးရာအစဉ်အလာအရ သစ်တောများရပိုင်ခွင့်အားအသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ တိုးတက် မှုအချို့ရှိလာပြီဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ကျွန်းစုရှိဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုး များမဟာမိတ်အဖွဲ့ (AMAN) နှင့် အမျိုးသားမြေအာဏာပိုင်တို့သည် ရပ်ရွာလူထုပူးပေါင်းပါဝင်ပြီးရေးဆွဲသည့် မြေပုံ မှတစ်ဆင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ၎င်းတို့၏မြေနှင့်ပိုင်နက်များကို သတ်မှတ်ခွင့်နှင့်မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုရန် အတွက် နားလည်မှုစာချုပ်လွှာ (MoU) ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ တွင် AMAN သည် ဟက်တာပေါင်း ၂,၄၀၂,၂၂၂ ပါဝင်သည့် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေများ၏ မြေပုံ ၂၆၅ ခုကျော်အား ဆက်နွယ်သည့်အစိုးရ အာဏာပိုင်များထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ AMAN တင်သွင်းခဲ့သည့် အသနားခံစာအပေါ်အခြေခံ၍ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဆိုင်ရာတရားရုံးသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရိုးရာ အစဉ်အလာအရ သစ်တောများဆိုင်ရာရပိုင်ခွင့်များအား အသိအမှတ်ပြုသည့် မှတ်တမ်းတင်လောက်သော ဆုံးဖြတ်ချက် အား ချခဲ့သည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏နယ်မြေများအတွင်းရှိ ရိုးရာအစဉ်အလာအရသစ်တောများအား နိုင်ငံပိုင်သစ် တောများအနေနှင့် ဆက်လက်သတ်မှတ်ခြင်းမပြုတော့ကြောင်းကို ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကအသိအမှတ်ပြုသည်။

ရူဝါဒနှင့်လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုတို့အကြား ကွာဟချက်များ

မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ကိုင်တွယ်ရန်လိုအပ်သည့် ကွာဟချက်များရှိသည်။ တစ်ခုမှာ အစဉ်အလာအရ မြေများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ အမဲလိုက်သည့်နယ်မြေများအား အချို့နိုင်ငံများ၏မူဝါဒများထဲတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ သစ်တောကြီး ပိုင်းများ သို့မဟုတ် စီးပွားဖြစ်သစ်ခုတ်လှဲသည့်နေရာများမှ ဖယ်ထုတ်ခြင်းမရှိသေးပါ။

နိုင်ငံနှင့် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောနှစ်မျိုးစလုံးအား ဆီအုန်း၊ ငါးမွေးမြူရေးနှင့် သစ်ပင်စိုက်ခင်းများကဲ့သို့သော အကြီးစား နှင့်စက်မှုဆိုင်ရာစီမံကိန်းများအတွက် အသွင်ပြောင်းလျက်ရှိသည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ မလေးရှားနိုင်ငံရှိ Sabah တွင် သစ်တော ကြီးပိုင်းများအား အသွင်ပြောင်းခြင်းနှင့် ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုများအား ဆီအုန်းစိုက်ခင်းများအတွက် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများထံသို့ လွှဲ ပြောင်းခြင်းများပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အကြောင်းမလှစွာဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်အလေ့အထများသည် ထိတွေ့ခြင်းနှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး များအား အသိအမှတ်ပြုသည့်တရားရေးစနစ်၊ ဥပမာအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော မှတ်တမ်းတင်လောက် သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကဲ့သို့သော စနစ်များနှင့်ထိန်းညှိထားခြင်းမရှိပါ။

အာဆီယံနှင့်ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုအတွက် ဦးစားပေးရမှုများ

အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာအစဉ်အလာအရနယ်မြေများနှင့် သစ်တောအား မှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ၏ မြေများနှင့်သယံဇာတများအား တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း တို့အပေါ်လေးစားပြီး ဖြည့်ဆည်းပေးမည်ဖြစ်သည်။ FPIC အား အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းလိုအပ်ချက်အဖြစ် ကျင့်သုံးရန်အတွက် ASOF ၏ မဟာဗျူဟာများအား ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ထိတွေ့သည့်အခါတွင် ၎င်းတို့၏ သစ်တောအသုံးခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင် ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အသုံးပြုသွားသင့်သည်။

အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ထောက်ခံမှုရရှိခဲ့သည့် သစ်တောလုပ် ပိုင်ခွင့် နှင့်ထိတွေ့ပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ ASFN CSO ကမ်းလှမ်းချက်အားထောက်ခံရန်နှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က အကြံပြုသည်မှာ -

သစ်တောကဏ္ဍအတွင်း ရပ်ရွာလူထုစီးပွားရေးအစီအစဉ်များအတွက် အောင်မြင်သည့် ပံ့ပိုးမှုဥပမာများအား အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံတွင်တွေ့ရှိနိုင်ပြီး ထိုနိုင်ငံတွင် သစ်တောဝန်ကြီးဌာနသည် လူမှုသစ်တောဌာနမှတစ်ဆင့် ထုတ်လုပ်သူအုပ်စုများမှ ကုန်သည်များနှင့်ကုန်ထုတ်လုပ်သူများအကြား ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်အတွင်း ထိ ရောက်မှုနှင့်မျှတမှု ပိုမိုကောင်းမွန် လာရန်အတွက် ချိတ်ဆက်မှုပြုလုပ်ပြီး အထူးသဖြင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ (NTFP) ထုတ်ကုန် များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအတွက် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံရှိ သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေးဌာနသည်လည်း သစ် တောအတွင်းပျားရည်ထုတ်လုပ်သူများအား နှစ်စဉ် တောင်းဆိုမှုများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ပို့ရေးပါမစ်ကြေးများအား ကင်းလွတ်စေခြင်းဖြင့် မက်လုံးများပေးလျက် ရှိသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံနှင့်ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ သစ်တောဌာနများသည်လည်း နိုင်ငံ၏အစိတ်အပိုင်းများစွာတွင်ရှိသော ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများအား ထောက်ပံ့ရန်အတွက် လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ဆောင်မှုများဖြင့် ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပြီး ထုတ်ကုန်ရွေးချယ်မှုနှင့်လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် လုပ် ငန်းလေ့လာသုံးသပ်မှုဆိုင်ရာ အမြင်ထက်မြက်မှုနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက်တွေးတောနိုင်မှုတို့အား မြှင့်တင်လျက်ရှိသည်။

မူဝါဒနှင့်လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုတို့အကြား ကွာဟချက်များ

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများအတွက် အဆက်မပြတ်ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ဥပမာ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသော်လည်း သစ်တောဌာနများအနေနှင့် ထိုလုပ်ငန်းကြီးထွားလာရန်အတွက် ပံ့ပိုးနိုင်သည့်လမ်းကြောင်းများစွာရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံနှင့်အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့တွင် သန်းနှင့်ချီသောသစ်ပင်မျိုးစိတ်များအား ဖြန့်ဝေပြီးစိုက်ပျိုးခဲ့ သော်လည်း ထိုသို့ပြုလုပ်သည့်အခါတွင် စီးပွားဖြစ်အတွက် ပိုမိုသင့်တော်မည့်မျိုးစိတ်များ (ဥပမာ - သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ) အား သစ်ပင်များကြီးထွားမလာမီအချိန်တွင် သစ်တောများ၏ တန်ဖိုးမြင့်တက်လာရန်အတွက် ပေါင်းစပ်ပြီးစိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ မှန်ကန်စွာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့်ရှင်သန်နှုန်းများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းတို့လည်း ပြုလုပ် ခြင်းမရှိပါ။ များသောအားဖြင့် သစ်တောစီမံကိန်းများသည် ပထဝီအနေအထားအရ ပျံ့နှံ့နေပြီး အဓိကနေရာများတွင် မရရှိနိုင်ပါ။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းအနေနှင့် ရေရှည်အကျိုးအမြတ်များရရှိရန်အတွက် ရေရှည် တည်တံ့ပြီးအာရုံစူးစိုက်မှုရှိသည့်ထောက်ပံ့မှု လိုအပ်သည်။ CFEs များ၏တိုးတက်မှုအား အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်မည့် မူဝါဒများအား လေ့လာရန်အတွက် မှန်ကန်စွာအားထုတ်သွားရန်လိုအပ်သည်။^၆ ထို့အပြင် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြား ချိတ်ဆက်မှုလည်း လိုအပ်နေပြီး ၎င်းရှိမှုသာလျှင် ကွင်းဆက်အတွင်းရှိအားလုံး၊ အထူးသဖြင့် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တော အုပ်စုများ အကျိုးအမြတ်ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအဆင့်တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်မူဝါဒအား မြှင့်တင်ခြင်း -

- ဒေသတွင်း ရေရှည်တည်တံ့သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအား မြှင့်တင်ရန်အတွက် အစိုးရအနေနှင့် ပထမဦး စွာ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနယ်မြေများအား ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများထံသို့ အပ်နှံခြင်းအား အရှိန် အဟုန်မြှင့်ပြီး ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည်။ ၎င်းအား ပြုလုပ်သည့်အခါတွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအား အားပေးသည့်အားထုတ်မှုများနှင့် ယှဉ်တွဲပြီး လုပ်ဆောင်သွား ရန်လိုအပ်သည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ထောက်ပံ့မှုမပါလျှင် ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ရေရှည်တည်တံ့ သည့် သစ်တော စီမံခန့်ခွဲမှုအလေ့အထများအား ဆက်လက်ကျင့်သုံးသွားရန်အတွက် လုံလောက်သည့်မက်လုံးများ ရှိမည်မဟုတ်ပါ။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့၏ ဥပမာအချို့မှာ ထင်းသစ်သုံးစွဲမှုအား bio- gas ဖြင့်အစားထိုးခြင်း သို့မဟုတ် သစ်မဟုတ်သောသစ်တောထွက်ပစ္စည်း (NTFP) တို့အား အစားထိုးအသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းတစ်ခုအနေနှင့် စုဆောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအား လူမှု-ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဂေဟဗေဒဆိုးကျိုး များဖြစ်ပေါ် စေတတ်သည့် ပြင်ပမှဦးဆောင်သည့် အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး ဦးစားပေးပံ့ပိုး ပေးခြင်း။

^၆ ဥပမာတစ်ခုမှာ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ ကြိမ်ပစ္စည်းကုန်ကြမ်းများ တင်ပို့မှုအား တရားဝင်ဆိုင်ခွင့်ခြင်းသည် ထုတ်လုပ်သည့်စိုက်ခင်းများတွင် ဈေးနှုန်းများ ထိုးကျ စေသည်။

- အတွေ့အကြုံများနှင့်ကောင်းသောအလေ့အထများ ဝေငှရန်အပါအဝင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများနှင့် မြေနှင့်သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ထိတွေ့ခွင့်တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး အာဆီယံအတွင်း ရေရှည်တည်တံ့သည့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများပြုလုပ်သွားရန်အတွက် နေရာတစ်ခုဖော်ထုတ်ခြင်း။
- အဆိုပြုထားသည့်အကြောင်းအရာအားလုံးအတွက် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်၏ အဆိုပြုထားသည့် ဆောင်ရွက်မှုများအား ထောက်ပံ့ရန်အတွက် **ASEAN Trust Fund for Social Forestry (ASFO ၂၀၁၃)** အသုံးပြုခြင်းအား တိုးမြှင့်ရန်တို့ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် အာဆီယံနှင့်အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတို့သည် အောက်ပါအရေးယူဆောင်ရွက်မှုများအားပြုလုပ် သွားမည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည် -

- မြေနှင့်သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ထိတွေ့ခွင့်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအဖွဲ့အစည်းများ၊ သစ်တောအားမှီခိုသည့် ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ဒေသတွင်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အစဉ်အလာအရမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ၏ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်တို့အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်စာတမ်းအား ပူးတွဲပြင်ဆင်ခြင်း။
- မူဝါဒဖော်ထုတ်ရာတွင် ရိုးရာအစဉ်အလာနှင့် ဒေသခံအသိပညာစနစ်များနှင့်အညွှန်းများ အပါအဝင် သုတေသနနှင့် မှတ်တမ်းများ၏ အထောက်အကူဖြင့် သက်သေအထောက်အထားပေါင်းစုံအခြေခံသည့် နည်းလမ်းအားအသုံးပြုခြင်း။
- ရေရှည်တည်တံ့သည့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအသုံးပြုခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု ရပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အာဆီယံအနှံ့တွင် သင်ကြားရေးအစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

ခိုင်မာသည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများထဲတွင် ပါဝင်သည်မှာ -

- ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ မြေနှင့်သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်များ အခြေအနေနှင့်ပတ်သက်၍ အားလုံးပါဝင်သည့် သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း (၂၀၁၄)၊
- ရပ်ရွာလူထုများ၏ မြေထိတွေ့ခွင့်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့အား သင့်တော်သလိုအသိအမှတ်ပြုပြီး ပံ့ပိုးသည့် ထိန်းညှိထားသော ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများအား မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသောရပ်ရွာလူထုများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများနှင့်ပတ်သက်ပြီး စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်နိမ့်ကြားမှုမြှင့်တင်ခြင်းတို့အား ထောက်ပံ့ခြင်း (၂၀၁၄-၂၀၁၅)၊
- အာဆီယံအတွင်းရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများအား ၎င်းတို့၏ နယ်မြေများနှင့်မြေများကို အားလုံးပါဝင်သည့် မြေပုံရေးဆွဲခြင်းနှင့်နယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်းအတွက် သင်တန်းများပို့ချခြင်း (၂၀၁၅)၊
- ရိုးရာအစဉ်အလာအရနှင့်ရပ်ရွာလူထု သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုတို့၏ ဆက်ဆံရေးများနှင့် ကောင်းသောအလေ့အထများအား မှတ်တမ်းတင်ခြင်း (၂၀၁၅)၊
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများ၏ သစ်တောအသုံးချမှုအစီအစဉ်များနှင့် ဒေသခံအစိုးရ သစ်တောရေးရာအစီအစဉ်များအား အသိအမှတ်ပြုပြီး ထိန်းညှိကာထပ်သွားမှု များရှိခဲ့လျှင် အာဆီယံလူထုဗဟိုပြုသည့် နည်းစနစ်နှင့်အညီ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် ရပ်ရွာလူထု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည့်နယ်မြေများအား ဦးစားပေးသည့်အစီအစဉ်များအား ဦးစားပေးခြင်း။

- ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်အား ဖော်ထုတ်ရာတွင် အမြော်အမြင်ပိုမိုကြီးစွာဖြင့် ရေရှည်အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲကာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်များ ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်နိုင်မှုတို့အား အာမခံမှုပေးသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် နည်းလမ်းများပေါ် ထွက်စေသော အချိန်ဇယားများအားဦးစားပေးခြင်း၊
- မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လျှောက်ထားခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက်အတွက် လိုအပ်ချက်များနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များအား ရိုးရှင်းလွယ်ကူအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊
- နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်ရှိ တာဝန်ဝတ္တရားများအား အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများအနေနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်း၊
- တရားဝင်နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကုန်သွယ်မှုအား လေ့လာစောင့်ကြည့်ပြီး ကြပ်မတ်ရန်အတွက် အာဆီယံအဝှမ်း ယန္တရား တစ်ခုအား ထူထောင်ခြင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ စီးပွားရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေးများ အခြေခံသဘောတရား လမ်းညွှန်ဆိုင်ရာများအား အခြေပြုခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ကိုးကားမှုများ

Fering, B. 2013. "Indigenous peoples' rights to lands, territories and resources". Rome: International Land Coalition.
SUHAKAM Report of the National Inquiry into the Land Rights of Indigenous Peoples, p. 95.

- ရပ်ရွာလူထု၏ လုပ်နိုင်စွမ်းရည်၊ အသိပညာ၊ အထောက်အကူပြုသစ်တော၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများအားမြှင့်တင်ခြင်း။ မတည်မှုနှင့် နည်းပညာရရှိနိုင်မှုတို့အား ရပ်ရွာလူထုလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိလာစေခြင်းအား ဦးတည်သည့် လုပ်နိုင်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးသွားရမည်။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအတွင်းတွင် လည်း ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အထောက်အကူပြုရန် သင့်တော်သည့်နည်းပညာ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ မူဝါဒများနှင့်စံနှုန်းများ ဖော်ထုတ်သွားရမည်။
- နိုင်ငံတကာနှင့် အပြန်အလှန်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့် အေဂျင်စီများ၊ CSO များသည်လည်း ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ် တောဆိုင်ရာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အမျိုးသားမဟာဗျူဟာများ ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ပူးတွဲဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သတင်းအချက်အလက် ဖြည့်ဆည်းပေးသူများနှင့် ဈေးကွက်များ အကြားကွာဟမှုအား ချိတ်ဆက်ပေးရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက်ယူခြင်း၊ သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဖြန့်ချိခြင်း ဆိုင်ရာ ဒေသတွင်းလုပ်နိုင်စွမ်းရည်အားလည်း မြှင့်တင်သွားရန်လိုအပ်သည်။
- ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောဆိုင်ရာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအတွင်း မျှတသည့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအား ကျင့်သုံးသွားနိုင်ရန်အတွက် အကာအကွယ်ပေးမှုများနှင့် ကာကွယ်ရန်ဆောင်ရွက်ချက်များပြုလုပ်ရန် အစိုးရနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ဖို့ လိုအပ်သည်။ ယခုအချိန်တွင် ရပ်ရွာလူထုများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ပြောဆိုခွင့်များကို မသိရှိကြသောကြောင့် ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရေးတွင် အားနည်းလျက်ရှိသည်။ မျှတသောကုန် သွယ်ရေးမှုများနှင့်အလေ့အထများကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးသင့်သည်။ ထုတ်လုပ်သူများအား သမဝါယမအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် အသင်းအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ဖက်ဒရေးရှင်းများအနေနှင့် စီစဉ်ခြင်းအားဖြင့် စားသုံးသူများထံ သို့ ပိုမိုရောက်ရှိနိုင်ပြီး ကြားနေပွဲစားများထံမှလည်း အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည်။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော အုပ်စုများ၏ အတတ်ပညာပိုင်ဆိုင်မှုကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပိုင်ခွင့်အား ပထဝီအနေအထားသတ်မှတ်ချက်များ၊ အမှတ်တံဆိပ်ဖော်ထုတ်မှုများနှင့် အခြားအကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် ကိရိယာများ ထားရှိခြင်း။
- ရေရှည်အမြင်ဖြင့် ကျေးလက်ရပ်ရွာလူထုများအား တိုက်ရိုက်အကျိုးအမြတ်ရရှိစေမည့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မူဝါဒဖော်ထုတ်ရန်အတွက် အစိုးရနှင့်အတူတကွလုပ်ကိုင်ခြင်း။ တိုးတက်မှုသည် နှေးနိုင်သော်လည်း မူဝါဒများ အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် တိုးတက်မှုများဆက်လက်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရနှင့်ထိတွေ့ပြီး လုပ်ကိုင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

အာဆီယံနှင့် ဦးစားပေးထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှု

ဈေးကွက်များနှင့် အာဆီယံအလုပ်သမားအင်အားစုတို့အား လွတ်လပ်စေရန်နှင့် အာဆီယံအတွင်း ကုန်သွယ်မှုအား ၂၄% မှ ၃၀% အထိ တိုးမြှင့်ရန် ရည်ရွယ်သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ပြုလုပ်မည့် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိုက်အဝန်း (AEC) အနေနှင့် သစ်တောအနီးနေထိုင်သည့်လူဦးရေများ အကျိုးအမြတ်ရရှိစေရန်အတွက် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် ပိုမိုအားထုတ်ပြီး လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။ AEC သည် မျှတသည့်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်ရေရှည်တည်တံ့သည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုများအပေါ် တည်ဆောက်ထားသောကြောင့် ပို၍ဆက်နွယ်သည်။ AEC တွင် ဦးစားပေးကဏ္ဍ (၁၂) ခုရှိပြီး တစ်ခုမှာ သစ်ဖြစ်ကာ ကျန်တစ်ခုမှာ အစားအစာ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောတို့ ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောကဏ္ဍအား ပစ်မှတ်အနေနှင့်မထားလျှင် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများသည် ဆုံးရှုံးသွားနိုင်ဖွယ်ရှိပြီး ၎င်းတို့နှင့်အတူ ယခင် Free Trade Agreements in ASEAN (Tambunan and Chandra, ၂၀၁၄) တွင် အကျိုးအမြတ်မရရှိခဲ့သော မိုက်ခရိုမှ အသေးစားမှ အလတ်စားလုပ်ငန်းအားလုံး၏ ၆၅% မှ ၉၉% အထိ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်။

လာအိုနိုင်ငံ၊ Luang Prabang တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေးတွင် ASFN က လက်ခံကျင့်သုံးပြီး ဘရူနိုင်းနိုင်ငံ Bandar Seri Begawan တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေး၌ ASOF က အတည်ပြုခဲ့သော မဟာဗျူဟာများနှင့်ယန္တရားများအပေါ် အာဆီယံ၏ဖြည့်စွက်မှုအနေနှင့် ASFN CSO ဖိုရမ်က အောက်ဖော်ပြပါဆောင်ရွက်မှုများအား အဆိုပြုသည်။

ရုပ်ရွာလူထု စီးပွားရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ

အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက်ညီလာခံ ၂၀၁၄ အတွက် အာဆီယံလူမှုသစ်တောကွန်ရက် (ASFN)
အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖိုရမ်က တင်သွင်းသည်။

နောက်ခံသမိုင်း

အရှေ့တောင်အာရှ၏ သစ်တောများနှင့်သယံဇာတများသည် နောက်ပိုင်းဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်တွင် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု တရှိန်ထိုးဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ မြင့်တက်လာသည့် GDP ကြီးထွားနှုန်းများနှင့်အတူတွဲပါလာသည့် လျင်မြန်စွာဖြစ်ပေါ်သော မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများသည် အားလုံးအတွက် မျှတသည့်ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု မရရှိကြကာ အထူးသဖြင့် နေ့စဉ်ရပ်တည်မှုအတွက် လိုအပ်ချက်များနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအတွက် သစ်တောများနှင့်သယံဇာတများအား မှီခိုသည့် ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ရပ်ရွာလူထုများက မရရှိကြပါ။ အာဆီယံရှိ ကျေးလက်ဒေသများအတွင်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုလမ်းကြောင်းများသည် စိုက်ခင်းများဖော်ထုတ်မှုနှင့် သဘာဝသယံဇာတများထုတ်ယူမှုတို့အားအာရုံစိုက်ပြီး များသောအားဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ သစ်တောဆိုင်ရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများအပေါ် ကန့်သတ်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သုတေသနရလဒ်များအရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အသေးစားနှင့်အလတ်စားသစ်တောလုပ်ငန်းများ (SMFEs) သည် သစ်တောလုပ်ငန်း၏ ၈၀% မှ ၉၀% အထိရှိပြီး သစ်တောကဏ္ဍအလုပ်အကိုင်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ၅၀% ကျော်ရှိသည် (Macqueen and Mayers, in prep.; Mayers, 2006a; Kozak, ၂၀၀၇)။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျှော့ချခြင်းအား ဖြစ်စေသည်ဟု သက်သေအထောက်အထားအနည်းငယ်သာရှိသော အကြီးစားစီးပွားဖြစ်သစ်တော လုပ်ငန်းများနှင့်မတူညီသည်မှာ SMFE များသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အလားအလာများရှိပြီး အထူးသဖြင့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ လုပ်ကိုင်သည့်အခါများတွင်ဖြစ်သည်။ (Macqueen, ၂၀၀၈)။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်သည့် သုတေသနများအရ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိလူဦးရေ၏ ၅၀% မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအဆင့်အောက်တွင်ရှိပြီး ၇၀% သည် ကျေးလက်ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြကာ ထိုအထဲတွင် သစ်တောအားမှီခိုသည့်ပြည်သူများလည်းပါဝင်သည် (IFAD, ၂၀၁၂)။ အခြားအာဆီယံနိုင်ငံများတွင်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကိန်းဂဏန်းများ တွေ့ရှိရသည်။ ကြွယ်ဝပြီးတန်ဖိုးရှိသည့်သစ်တောများသည် ရပ်ရွာလူထုများ၏ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန်အတွက် မလုံလောက်ခြင်းမှာ အံ့ဩစရာပင်ဖြစ်သည်။ သုတေသနကပြသသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောအတွေ့အကြုံများသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှုန်းအား ကျဆင်းစေပြီး (Porter Bolland et al. 2011, Shyamsundar and Ghate, ၂၀၁၄)။ သစ်တောအနီးတွင်နေထိုင်သော ရပ်ရွာလူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ ကျယ်ပြန့်စွာ တိုးတက်လာရန်အတွက် စောင့်စားလျက်ရှိသည် (Nawir ၂၀၁၂, Purnomo et al, ၂၀၁၂)။ အောင်မြင်သည့်ဇာတ်လမ်းများစွာရှိသည် (Dolom and Serrano, ၂၀၀၅; Pinto, ၂၀၁၀; JMHS, ၂၀၁၄)။ သို့သော်လည်း ၎င်းသည် လူမှုသစ်တော၏ ကြီးမားသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုအားပြသပြီး အများအားဖြင့် သစ်တောသယံဇာတများအား ရရှိနိုင်ခွင့်၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထိရောက်သည့်ဈေးကွက်မြှင့်တင်ရေးယန္တရားများကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အကြောင်းမလှစွာဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ အကျိုးအမြတ်များစွာရရှိရန်အတွက် အဟန့်အတားများရှိနေသေးသည်။

အဖြစ်အများဆုံးအဟန့်အတားမှာ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့်မရင်းလင်းမှု သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။ သစ်တောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ရှင်းလင်းသည့် မြေနှင့်သယံဇာတအသုံးချပိုင်ခွင့်များသည် အရေးကြီးသည့် ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များဖြစ်ကာ အထူးသဖြင့် ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှုအနည်းငယ်သာရှိသော ရပ်ရွာလူထုများအတွက် ဖြစ်သည်။ အခြားအဟန့်အတားများတွင်ပါဝင်သည်မှာ သယံဇာတအသုံးချမှုအတွက် ပါမစ်များချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းအား အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရပ်ရွာလူထုများ၏အတွေ့အကြုံများ (WARSI, ၂၀၁၄) နှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအတွင်းရှိ ရပ်ရွာလူထုများ၏အတွေ့အကြုံများ (Razal and Guerrero, ၂၀၁၃) က သက်သေထူသည်။ ထို့အပြင် မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များအတွင်း ရိုးရာအစဉ်အလာအရ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုပညာများ ပျောက်ဆုံးလာခြင်း၊ ဒေသတွင်း

၁ ပွဲစားများသည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိကျေးရွာများထံသို့ တိုက်ရိုက်လာပြီး ရာဘာ။ ဆီအုန်းတို့အား သတ်မှတ်ထားသည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူကြသည်။ လယ်သမားအများစုမှာ 'ခြင်သွံ' စနစ်အတွင်းတွင် ပိတ်မိခံကြရပြီး ပွဲစားများက လယ်သမားများ၏ နေ့စဉ်လိုအပ်ချက်များ (အစားအစာနှင့်အခြားပစ္စည်းများ အစရှိသည့်) အားကြီးမားသည့်နှုန်းများဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး လယ်သမားများ၏ ထုတ်ကုန်များကို တန်ဖိုးအနည်းငယ်ဖြင့် အတင်းအဓမ္မဝယ်ယူကြသည်။ ၎င်းစနစ်အား ကျေးရွာအများအပြားတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။

၂ အစိုးရသည် ဓာတ်မြေဩဇာများကဲ့သို့သော ဓာတုဗေဒထုတ်ကုန်များအသုံးပြုရန် အားပေးမြှင့်တင်ပြီး အကျိုးဆက်မှာ စိုက်ခင်းများတွင် မည်သည့်ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်မှမရရှိဘဲ မှီခိုရမှုများဖြစ်ပေါ်လာသည်။

- ရပ်ရွာလူထု၏ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် သယံဇာတများအားမြှင့်တင်ပြီး အစားအစာလုံခြုံရေးရည်ရွယ်ချက်များအား မဆန့်ကျင်ကာ ကျေးလက်ရှိဆင်းရဲသားများအတွက် အလုပ်အကိုင်များစွာ ဖြည့်ဆည်းပေးသည့် ဦးစားပေး ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများအတွက် စုံလင်သည့်ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ် များ ချမှတ်ပေးရန်။
- စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းများ၊ နည်းပညာဖော်ထုတ်သူများနှင့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်း များကဲ့သို့သော အကျိုးသက်ရောက်သူများ ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကွင်းဆက်ဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်များ၊ အထူးသဖြင့် ရပ်ရွာလူထုထုတ် လုပ်သူများအတွက် ပိုမိုတိုးတက်လာစေရန် အတူတကွလုပ်ကိုင်ကြရန်အတွက် မက်လုံးပေးသည့် အစီအစဉ်များဖော် ထုတ်ပေးရန်။
- **Jambi** မှ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးမှုများ၊ **Kampar Peninsula**၊ **Riau** မှ မီးခိုးရိုက်ငါး (smoked fish)၊ **East Kalimantan** မှ ရေရှည်ခံသည့် လက်ဖြင့်ရက်ထားသောကြိမ်ပစ္စည်းများ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံမှ သစ်တော ထွက်ပျားရည်၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှ သဘာဝပိုင်ဆိုင်ဘာအခြေပြုသည့် ထုတ်ကုန်များ၊ မလေးရှားနိုင်ငံမှ အစေ့များဖြင့်ပြုလုပ် ထားသော လက်ဝတ်လက်စားများ အစရှိသော ဒေသတွင်းရှိ ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ၏ အောင်မြင်မှုဇာတ်လမ်းများပါဝင်သည့် ရပ်ရွာလူထုပိုင်သစ်တောနှင့် ရပ်ရွာလူထုစီးပွားရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းဆိုင်ရာ ပညာရပ်များအား အာဆီယံအနှံ့တွင် ဝေငှခြင်းအစီအစဉ်တစ်ခုအား ထောက်ပံ့ခြင်း။
- စိမ်းလန်းစိုပြည်ပြီးမျှတသည့် ရပ်ရွာလူထုထုတ်ကုန်များအတွက် စားသုံးသူများအတွက် လေးနက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ သည့်အချက်အလက်ပေးရေး လှုံ့ဆော်မှုအစီအစဉ်အား ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ထုတ်ကုန်များအား မဟာဗျူဟာမြောက် သည့်ဈေးကွက်များထံသို့ လမ်းကြောင်းချပေးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်သူများအား မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ဆီလျော်သည့် ထုတ် ကုန်များအား အာဆီယံဈေးကွက်ရှိ အဓိကလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများနှင့် ထိန်းညှိပေးခြင်း။ ထိုကြားဝင်ဆောင်ရွက် မှုများကြောင့် ဒေသထုတ်လုပ်သူများ၏ ချိတ်ဆက်နိုင်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရည်တို့အား မြှင့်တင်စေသည်။ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစီးပွားရေးမှ ထွက်လာသည့်ထုတ်ကုန်များအား မှန်ကန်စွာပြသနိုင်ရန်အတွက် အာဆီယံအတွင်းတွင် (ပြပွဲများနှင့်ကုန်စည်ပြပွဲများ) ပြုလုပ်သွားရန် အရေးကြီး သည်။
- ထုတ်လုပ်သူများ၊ ဖြည့်ဆည်းပေးသူများ၊ CSO များနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား အချိတ်အဆက်များ အားကောင်း လာစေခြင်းဖြင့် ရေစုန်နှင့်ရေဆန်လုပ်ငန်းများအား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေခြင်း။
- ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတို့၏ ပုံစံနမူနာအားဖော်ထုတ်ပြီး အခြားနိုင်ငံများအတွက် အတုယူရန် နမူနာ တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ထုတ်ခြင်း။

ကိုးကားမှုများ

- Dolom, B.C. and Serrano, R.C. 2005. "The Ikalahan: Traditions bear fruit" in *In Search of Excellence: Exemplary Forest Management in Asia and the Pacific*, edited by Durst, P.B., Brown, C., Tacio, H. D. and Ishikawa, M, Food and Agriculture Organization (FAO) and the Regional Training Center on Community Forestry (RECFOTC), Bangkok, Thailand.
- Global Business Guide Indonesia. 2011. http://www.gbgindonesia.com/en/services/article/2011/indonesia_s_creative_industries.php
- Huet, Nathalie. 2013. Reuters. "Fair Trade Sales to grow as consumers demand better labeling". <http://uk.reuters.com/article/2013/02/28/uk-fairtrade-sales-interview-idUKBRE91RoXT20130228>
- Climate Advisers. 2012. Issue Paper: "Forest Interventions with Economic Returns". edited by Michael Wolosin, Pipa Elias, Anne Riddle, and Davie Nguyen.
- JMHS. 2014, "Creating Market Access for Forest Honey in Indonesia: Lessons from Forest Honey Network in Sumbawa", presentation in the discussion forum of ASFN, NTFP-EP and CIFOR entitled "Social Forestry and Sustainable Value Chains in ASEAN towards the Green Economy held during the CIFOR Forests Asia Summit, May 5-6, 2014.
- Macqueen, D. and Mayers, J. (in prep). *Forestry's Messy Middle: A review of sustainability issues for small and medium forest enterprise*. International Institute for Environment and Development (IIED), London, UK.
- Mayers, J. 2006a. *Small and medium-sized forestry enterprises*. *Tropical Forest Update*, 16 (2): 10-11.
- Pinto, F. 2010, "From Forest to market: NTFP livelihood development trails of indigenous communities and their partners in Cambodia" in *Traditional Livelihoods and Indigenous Peoples*. Asian Indigenous Peoples Pact (AIPP) Foundation, Chiang Mai, Thailand.
- Porter-Bolland, L, EA. Ellis, M. Guariguata, I Ruiz-Mallén, S Negrete-Yankelevich, V Reyes-García. 2011. "Community managed forests and forest protected areas: An assessment of their conservation effectiveness across the tropics". *Forest Ecology and Management* xxx.
- Purnomo, H., GS Arum, R Achdiawan, and RH Irawati. 2012. "Rights and Wellbeing: An Analytical Approach to Global Case Comparison of Community Forestry". *Journal of Sustainable Development* 5(6).
- Razal, R. and Guerrero, MCS. 2013. *Scoping Study on Cutting Edge Technology and Strategic Knowledge on NTFPs for the Green Economy*. Non-Timber Forest Products Exchange Programme for South and Southeast Asia, Manila, Philippines
- Tambunan, T and Chandra A.C. 2014. "Maximizing the Utilization of ASEAN-Led Free Trade Agreements: The potential roles of micro, small and medium-sized enterprises", TKN Report March 2014, IISD, Canada.
- WARSI. 2014. "Advokasi Aturan Hutan Desa dan Hutan Kemasyarakatan untuk enyederhanaan Prosedur dan Perizinan", WARSI, 2014. Paper presented in Ecosystem Alliance Meeting in Jayapura, Indonesia.